

Referaty (Bibliographie).

N. Natanson-Grodzińska. O plastyczności instynktów u wodnych gąsienic nurcicy (*Cataclysta lemnata* L.). — Sur la plasticité des instincts chez les larves aquatiques de *Cataclyste*. Pl. 6. Bull. Intern. de l'Acad. Pol. Sc. et Lettres. Cl. Sc. Math. et Nat. Sér. B. Sc. Nat. (II), Kraków, 1932, 123—140.

Plastyczność polega na łatwości przystosowania się gąsienic do zmienianych w eksperymentach warunków życia. A więc w braku rzęsy używa do budowy pochewek ciał obcych podanych jej, jak skrawków papieru, odłamków słomy, korków i t. p. Uszkodzenia pochewek lata gąsienica przędzą specjalnych gruczołów. Dalsze eksperymenty dotyczą zachowania się gąsienic wyciągniętych z pochewek oraz tych, które wraz z pochewkami zostały zatopione. W tych wszystkich wypadkach zdolność adaptacyjna okazała się wybitną.

K.

N. Natanson-Grodzińska. O budowie skóry gąsienicy wodnej *Cataclysta lemnata* L. i jej znaczeniu w fizjologii oddychania. — Sur la structure du tegument chez les chenilles aquatiques de *Cataclysta lemnata* L. et son rôle dans la respiration. Ibidem, 203—219.

W dalszym ciągu swych badań psychogenetycznych nad wspomnianą gąsienicą autorka opisuje mikroskopową strukturę jej skóry i stwierdza eksperymentalnie związek struktury z procesami oddychania w poszczególnych stadjach.

K.

J. Janiszewska. Studja nad błonkówką *Aphidius* sp., pasorzytująca u mszycy *Hyalopterus pruni* Fabr. — Untersuchungen über die Hymenoptere *Aphidius* sp., Parasiten der Blattlaus *Hyalopterus pruni* Fabr. Ibidem.

Praca zawiera opis komórki jajowej, zarodka i dwu stadjów larwalnych pasorzyta oraz spostrzeżenia autorki nad stosunkiem pasorzyta do żywiciela. Atakom pasorzyta ulegają osobniki generacji partenogenetycznych, wiosennych i letnich, tak młode, które jeszcze żadnego linienia nie przeszły jak i zupełnie dojrzałe, bezskrzydłe i uskrzydłone. Jaja (zwykle tylko jedno) znajdują się najczęściej w haemocelu odwłoka żywiciela. Larwy pasorzytów spożywają przede wszystkim rozwijające się w ciele matki zarodki mszycy i różne tkanki żywiciela, pod sam koniec dopiero organa tak ważne jak przewód pokarmowy i system nerwowy. Autorka wykazała małą znajomość faktów embryogenezy owadów, twierdząc, że bródkowanie u *Aphidius* jest powierzchowne, podobnie jak u „wszystkich błonówek”!

N.

J. Stach. Dwa nowe gatunki rodzaju *Onychiurus* Gerv. z Polski. — Zwei neue Arten von *Onychiurus* Gerv. (*Collembola*) aus Polen. Ibidem, 1933, p. 235—241. Planches 15—16.

Autor opisuje dwa nowe gatunki: *O. rectopapillatus* n. sp. (Orłoniny ad Łagów) i *O. serratotuberculatus* n. sp. (Nowy Targ). Wyraża przypuszczenie, że *serratotuberculatus* jest reliktem dyluwialnym.

N.

J. Stach. Rodzaj *Odontella* Schöff. (*Collembola*) i jego gatunki. — Die Gattung *Odontella* Schöff. und ihre Arten. Ibidem 1934, p. 429—445. Planche 29.

Rodzaj obejmuje ogółem 6 gatunków we wszystkich częściach świata, z wyjątkiem Afryki. Jeden gatunek i jedną formę opisuje autor jako nowe.
N.

J. Stach. Rodzaj *Oncopodura* Carlet Leb. i nowy gatunek tego rodzaju z jaskiń półn.-wsch. Italji — Die Gattung *Oncopodura* Carlet Leb. und eine neue Art derselben aus den Höhlen nord-östl. Italiens. Ibidem 1934, p. 1—16. Planches 1—2.

Z rodzaju *Oncopodura* poznano 5 gatunków, przeważnie jaskiniowych. Jeden opisuje autor jako nowy.
N.

J. Hirschler. Dwa spostrzeżenia dotyczące wzajemnego zachowania się larw owadzieh. — Zwei Beobachtungen das gegenseitige Verhalten der Insektenlarven betreffend. Ibidem. 1931.

Wyrażone w tytule pracy obserwacje dotyczą zjawisk towarzyszących procesom linienia się gąsienic *Phalera bucephala* oraz przepoczwarczenia się larw *Cimbex lutea*. Równowiekowe gąsienice *Phalera* linieją towarzysko i równocześnie, gdy natomiast znajdują się w jednym naczyniu dwie populacje różnowiekowe, wtedy mogą sobie wzajemnie w procesach linienia się przeszkadzać; zachodzi podówczas często ciekawe zjawisko „wabienia” gąsienic, u których moment linienia jeszcze nie nadszedł przez gąsienice liniejące. U *Cimbex lutea* może dojść do założenia kokonu tylko przy zupełnym izolowaniu larw od innych.
N.

J. Zaćwilichowski. Unerwienie i narządy zmysłowe skrzydeł karakona *Phyllodromia germanica* L. — Über die Innervierung und die Sinnesorgane der Flügel von Schabe *Phyllodromia germanica* L. Pl. 2. Ibidem, 1934.

Autor opisuje kolejno chitynowe organa zmysłowe, org. chordotonalne i rozmieszczenie nerwów w skrzydłach przednich i tylnych. Pomimo silnego różnicowania obu par skrzydeł u karaczana ich stosunki unerwienia przedstawiają się prawie identycznie.
N.

J. Zaćwilichowski. Unerwienie i narządy zmysłowe skrzydeł chróścików (*Trichoptera*). — Über die Innervierung und die Sinnesorgane von Köcherfliegen (*Trichoptera*). Pl. 22. Ibidem 1933.

Studja nad unerwieniem i organami zmysłowymi skrzydeł chróścików oparł autor na zbadaniu stosunków u *Anabolia laevis* Zett.; dla celów porównawczych uwzględnił ponadto niektóre gatunki z rodzajów *Hydropsyche*, *Ryacophila*, *Chaetopteryx* i *Limmophilus*, nie zdołał jednak wykryć żadnych różnic w porównaniu ze stosunkami u *Anabolia*. Praca zawiera opis organów zmysłowych, chordotonalnych i rozmieszczenia nerwów w skrzydłach przednich i tylnych oraz jako syntezę rozważania nad filogenetycznym rozwojem czuciowego syst. nerwowego u 6 rzędów owadów.
N.

- J. Zaćwilichowski.** O unerwieniu i narządach zmysłowych skrzydeł pszczoły (*Apis mellifica* L.). Pl. 20. Ibidem.
Autor omawia budowę organów zmysłowych i rozmieszczenie nerwów w skrzydłach przednich i tylnych pszczoły. N.
- J. Zaćwilichowski.** Unerwienie i narządy zmysłowe skrzydeł wojsiłki (*Panorpa*). — Über die Innervierung und die Sinnesorgane der Flügel von Schnabelfliegen (*Panorpa*). Pl. 7. Ibidem.
Opierając się głównie na stosunkach u *P. communis*, przedstawia autor budowę organów zmysłowych chitynowych, org. chordotonalnych i rozgałęzienia nerwów w skrzydłach przednich i tylnych wojsilek. N.
- S. Kéler.** Mallophaga Polski, rodzina Trichodectidae. — Mallophaga von Polen. Die Familie Trichodectidae. Ibidem. 1934, 261—267, pl. 20, 21.
W obfitych materiałach Muzeum Fizjograficznego P. A. U. (Waga leg.) i Prof. Niezabitowskiego wyróżnił autor 3 rodzaje i 3 gatunki z pow. rodziny. K.
- J. Mikulski.** Przyczynek do znajomości fauny doliny Popradu w okolicy Muszyny: *Ephemeroptera*, *Trichoptera* i *Neuroptera*. Sprawozd. Kom. Fizjogr. P. A. U. T. LXV za r. 1930, 81—96.
Wśród 77 zebranych przez autora gatunków i wymienionych tutaj jest 15 nowych dla fauny Polski, dalszych zaś 41 nowych dla badanego terenu. Wynik poszukiwań faunistycznych zatem pokażny. K.
- Z. Kawecki.** Czerwce (*Coccidae*) województwa krakowskiego i kieleckiego, zebrane w latach 1933—1934. Ibidem. T. LXVIII, 73—90.
W opracowanych materiałach Stacji Ochrony Roślin w Krakowie wyróżnił autor 25 gatunków nowych dla fauny krajowej. Przeważają szkodniki roślin ważnych gospodarczo. K.
- J. Romaniszyn.** Nowe gatunki i odmiany motyli dla fauny Polski. — Neue Arten und Aberrationen für die Schmetterlingsfauna Polens. Spraw. Kom. Fizjogr. Polsk. Ak. Um. LXVII. 1934.
Treść pracy niezupełnie odpowiada tytułowi, gdyż autor prócz pięciu gatunków rzeczywiście poraz pierwszy dla fauny Polski stwierdzonych, podaje też kilka znanych już z dawniejszych prac innych autorów (*Laelia coenosa* Hbn., *Eupithecia hyperboreata* Stgr., *Hemimene politana* Gn.); niezrozumiałem jest dlatego kateryczne twierdzenie autora (w niemieckim streszczeniu), że i te 3 gatunki są dla fauny Polski „całkiem nowe”. Wśród licznych odmian podanych przez autora są 3 nowo nazwane i opisane. N.
- W. Niesiołowski.** Przyczynek do fauny motyli większych (*Macrolepidoptera*) Tatr polskich. — Beitrag zur Fauna der Macrolepidopteren des polnischen Tatrgebirges. Ibidem. LXVI. 1932.

Do 348 gatunków motyli większych, znanych już poprzednio z Tatr, dodaje autor 100 nowych, w tem 94 motyli nocnych. Duży ten przyrost jest wynikiem czteroletnich badań autora i przede wszystkim stosowania lampy o bardzo silnem świetle. Dzięki tym badaniom znanych jest obecnie z polskich Tatr już 162 gat. motyli nocnych. Wśród nowo wykazanych gat. jest 5 nowych dla fauny Polski oraz jedna rasa nowo opisana (*Poecilocampa populi* L. ssp. *infuscata* Nie s.).

N.

J. Zaćwillichowski. Ważki z Nowego Targu. — Die Odonaten aus Nowy Targ in Polen. Ibidem.

Wykaz obejmuje 27 gatunków, zebranych przez autora w lipcu i sierpniu 1930 r. Najciekawszym jest *Somatochlora arctica* Zett., północno-górski element fauny ok. Nowego Targu.

N.

Jerzy Begdon. Wymiary i wskaźniki niektórych znamion mrówki *Stenamma Westw. westwoodi* Arn. (*Westw.?*) *polonicum* n. ssp., znalezionej na Pomorzu. — Les données numériques et les indices relatifs à certains caractères de la fourmi *Stenamma Westw. westwoodi* Arn. (*Westw.?*) *polonicum* n. ssp. trouvée en Poméranie polonaise. Ibidem. LXV.

Autor opisuje nowy podgatunek mrówki *Stenamma westwoodi* Arn., znanej dotychczas z Polski tylko z okolic Lwowa; opis oparł na analizie biometrycznej okazów, znalezionych na Pomorzu.

N.

J. Kinel. Hydradephaga Polski, II. — Hydradephaga von Polen II Teil. Ibidem. T. LXVIII, 67-71.

Autor omawia kilka gatunków z rodzin *Haliplidae* i *Dytiscidae*; nowy dla fauny *Bidessus hamulatus* Gyll.

K.

L. Sitowski. *Eurytoma ischioxanthus* Ratzb. jako pasorzyt gatunku *Coeloides melanotus* Wesm. wyhodowany z *Hylesinus fraxini* Pz. — *Eurytoma ischioxanthus* Ratzb. als Parasit der Art *Coeloides melanotus* Wesm. aus *Hylesinus fraxini* Pz. gezüchtet. Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych. T. XXX. Poznań 1933.

Autor wykazał, że *Eurytoma ischioxanthus* Ratzb. jest pasorzytem zewnętrznym II-go stopnia; żyje mianowicie na larwach *Coeloides melanotus* Wesm., którego żywicielem jest *Hylesinus fraxini* Pz. Tem samym upada pogląd niektórych starszych badaczy (Ratzeburg, Wachtl, Mayr), uważających *E. ischioxanthus* za bezpośredniego pasorzyta *H. fraxini*, a zatem za pasorzyta I-go stopnia.

N.

A. W. Jakubski. Czerwiec polski (*Porphyrophora polonica* L.). Studium historyczne ze szczególnem uwzględnieniem roli czerwca w historii kultury. Tom I. Wydawnictwo Kasy im. Mianowskiego, Warszawa 1934, str. XVII + 502, 5 map.

Omawiany tom obejmuje dwie części. Część I. traktuje o walce o naturę zwierzęcą czerwców (roślina czy zwierzę) i chronologicznie obejmuje czasy starożytne i średniowieczne, część II. zaczyna się Odrodzeniem i obejmuje wiadomości o czerwcu polskim do czasów najnowszych. W rozdziale pierwszym analizuje autor problemy pośrednio dotyczące badanego gatunku,

dając niejako tło pracy: omawiając czerwce lakowe, czerwca armeńskiego i kermesa, w rozdziale II. omawia zagadnienia następujące, dotyczące sytuacji w krajach śródziemnomorskich: rozwój nauki o kermesie i czerwcu, kermes w przemyśle i handlu Bizancjum, przemysł i handel kermesem w Italji i Prowansji, kermes i czerwec jako czynnik kultury średniowiecznej, kermes i czerwec w malarstwie średniowiecznym, obrót handlowy i ceny, a w krajach gallo-germańskich: kwestja czerwca w rozwoju nauki i czerwec na polu kultury.

Ogólnem zagadnieniem części II. jest zapytanie: „Kermes czy czerwec?“, przyczem rozdział III. obejmuje Odrodzenie. (Rozwój nauki o czerwecach obejmuje poza uwagami wstępnymi i zestawieniem wyników omówienie stosunków w Europie południowej i krajach gallo-germańskich. Rola zaś czweców w rozwoju kultury obejmuje zagadnienia takie jak A. Kermes i czerwec w zastosowaniu aptecznem i B. Czerwec i kermes w handlu i barwierstwie). Rozdział IV (Rola czerwca w dawnej Słowiańszczyźnie oraz w Polsce Piastowskiej i Jagiellońskiej) obejmuje A. Czasy najdawniejsze, B. Czerwec w nauce polskiej XV i XVI wieku, C. Czerwec jako czynnik gospodarczy w Polsce, D. Handel czerwcem.

Zestawienia tabelaryczne to: Alfabetyczny wykaz stanowisk czerwca polskiego, Spis miejscowości w których zbierano czerwca dla celów przemysłowych, Spis miejscowości zawartych na mapie 5) Polska, Miejscowości o źródłosłowie czerw (krm), Skorowidz nazw czerweców barwierskich, Spis roślin wymienionych w tekście i Skorowidz nazwisk autorów, obejmujący 10 dwu - szpaltowych stron.

Wydoby autor ilustrują następujące mapy: Stanowiska czerwca notowane w literaturze, Eksploatacja czerwca, Przypuszczalne wędrówki szczepów słowiańskich, germańskich, ormian i ugro-fińskich na tle obszarów występowania pierwotnej kultury czerwca polskiego, Mapa eksploatacji czerwca w Polsce i 5-ta wymieniona powyżej.

Sądząc z wydanego tomu dzieła Profesora Jakubskiego nie będzie bodaj miało żadnego odpowiednika w literaturze światowej i przedzie najśmielsze oczekiwania, ogromem włożonej w ciąg kilkunastoletnich studiów pracy i rezultatami naukowemi; opublikowane już w tomie I-szym nie sposób jest omówić w krótkiej notatce. Jest przytem pisane tak pięknym językiem polskim i podane w tak interesującej formie, że stwarzając dla specjalistów niewyczerpane źródło dokumentów, będzie stanowiło trwały dorobek naszej kultury.

Z. Kawecki.

J. Stach. Przegląd gatunków rodzaju *Onychiurus* Gervais żyjących w jaskiniach Europy. — Die in den Höhlen Europas vorkommenden Arten der Gattung *Onychiurus* Gervais. Taf. XXV — XLIII. Annales Musei Zoologici Polonici. T. X. p. 111—222.

Autor omawia i dokładnie opisuje gatunki rodzaju *Onychiurus*, żyjące wyłącznie w jaskiniach lub często w jaskiniach znachodzone. Na 22 gatunków wciągniętych w zakres pracy jest 5 nowych a 2 już dawniej przez autora nazwane. Oznaczenie gatunków ułatwia opracowana przez autora tabela analityczna. Rysunki, jak zawsze w pracach autora, b. przejrzyste i bardzo starannie wykonane.

N.

- T. Jaczewski.** Uwagi o niektórych gatunkach pluskwinków wodnych palearktycznych, głównie z Europy południowo-wschodniej. Ibidem, T. X. 1934.
Autor uzupełnia opisy 10 gatunków i podaje nowe szczegóły o rozszedzeniu 35. R. K.
- J. Kremky i M. Masłowski.** Studja nad niektórymi gatunkami z rodzaju *Hemimene* (Lepidoptera, Tortricidae). Ibidem, 1933.
Autorowie opracowali krytycznie 5 gatunków rodzaju *Hemimene*, rewidując poglądy taksonomiczne starszej literatury przez uwzględnienie aparatu kopulacyjnego, nadto opisali nowy gatunek *H. incognitana* na podstawie okazów, pochodzących z różnych okolic Polski. R. K.
- J. Nast.** Przyczynki do morfologii i rozmieszczenia geograficznego środkowo-europejskich i śródziemnomorskich gatunków z podrodziny *Cercopinae* (Homoptera, Cercopidae). Ibidem, T. X. 1933.
Rewizja podrodziny *Cercopinae* przy uwzględnieniu aparatu kopulacyjnego, pokładełka, kształtu głowy, przedplecza i użytkowania skrzydeł. Autor tworzy nowy rodzaj *Triecephorella*. R. K.
- M. Boczkowska.** Przyczynki do biologji *Laelia coenosa* Hb. Ibidem, T. X. 1934.
Autorka opisuje biologję na podstawie obserwacji w hodowli i terenie, poczynionych przy sposobności masowego pojawu omawianego gatunku w okolicach Sara w r. 1930. Gatunek do tego czasu nie był w Polsce obserwowany. R. K.
- S. Kéler.** Nowy gatunek rodziny *Trichodectidae* z Ameryki południowej. Ibidem, T. X. Nr. 18. 1934.
Autor opisuje nowy gatunek wszola: *Trichodectes paranensis* złowiony na ssaku z rodziny łasicowatych: *Grison furax* Th. R. K.
- S. Toll.** *Nepticula heringi* sp. nov. Ibidem, T. XI. 1934.
Autor opisuje nowy gatunek z motyli t. zw. mniejszych, żerujący w stadium gąsienicy na liściach dębu. R. K.
- K. Tarwid.** W sprawie wartości systematycznej *Anopheles maculipennis alexandrae-schingarevae* Schin. (Diptera, Culicidae). Ibidem, T. X. 1933.
Autor uważa *Anopheles alexandrae schingarevae* Schin. tylko za odmianę gatunku *A. maculipennis* Meig. R. K.
- K. Tarwid.** W sprawie istnienia gatunku *Symmerus apicalis* Winn. (Diptera, Fungivoridae). Ibidem, T. IX. 1933.
Autor udowadnia samodzielność gatunku wymienionego w tytule, nieślusnie łączonego z *S. annulatus* Meig. R. K.
- Sz. Tenenbaum.** Nowe dla Polski gatunki i odmiany chrząszczy. VI. Fragmenta Faunistica Musei Zoologici Polonici. T. II. 1933

Autor podaje gatunki i odmiany nowe dla Polski oraz notowane tylko z niektórych dzielnic, znalezione w różnych okolicach. Sumaryczna ilość nowych dla Polski gatunków i odmian 23. R. K.

J. Rożnowska. Kilka ciekawszych na obszarze Polski stanowisk skorków (*Dermaptera*) i karaluchów (*Orthoptera, Blattidae*). Ibidem, T. II. 1934.

Autorka podaje szereg stanowisk dla 5 gatunków skorków i 3 gatunków karaluchów na podstawie materiałów Państwowego Muzeum Zoologicznego, pochodzących z różnych okolic Polski. R. K.

T. Jaczewski. Kilka nowych lub mniej znanych w faunie polskiej gatunków pluskwiaków (*Heteroptera*) III. Ibidem, T. II. 1934.

Autor podaje 4 pluskwiaki, nowe dla fauny polskiej i nowe stanowiska dla 5 rzadkich gatunków. R. K.

W. Kulmatycki & W. Pęska-Kieniewiczowa. O nowym stanowisku *Aphelocheirus aestivalis* Fabr. w Strumieniu pod Mińskiem. Ibidem, T. II. Nr. 18, 1934, 157—160.

Autorowie charakteryzują to nowe stanowisko fizyko-chemicznie oraz zespolowo. K.

J. Fudakowski. Notatka o ważkach pirenejskich. — Note sur des Odonates des Pyrénées. Ibidem, T. II. 1933.

Praca zawiera wykaz 11 gat. ważek, zebranych w Pirenejach, przeważnie na znacznych wysokościach, przez Prof. Dr. R. Despax z Tuluzy. N.

J. Kinel. Hydradephaga Polski, I. *Coelambus* Thomson. — Hydradephaga von Polen. Kosmos, Ser. A. T. LVIII, Lwów, 1933, 199—207.

Rewizja rodzaju wykonana na obfitych materiałach naszych większych muzeów i osób prywatnych, ustaliła ilość krajowych gatunków na 8; dodane uwagi ekologiczne i zoogeograficzne. K.

J. W. Szulczewski. Spis wyrosli (*Zooecidia*) pogranicza wołyńsko-poleskiego. Ibidem, T. LVII.

Autor zebrał 196 narośli podczas wycieczek na południowym Polesiu i północnym Wołyniu, wśród nich 1 wyrosł dotychczas nieopisaną, wywołaną przez larwy bliżej nieokreślonej muchówki na *Artemisia campestris* L., oraz 1 wyrosł na *Cytisus nigricans* L. podawaną tylko z Włoch.

R. K.

R. Kuntze. Wyniki badań nad fauną Chrząszczy Podola w latach 1930/32. Ibidem, 257—265.

Autor podaje z badanego terenu 15 gatunków nowych dla Polski, uzupełnia zasięgi kilku gatunków regionalnych podolskich, wymienia 3 gatunki górskie oraz 2 znane dotąd tylko z płdn.-zachodniej części kraju. Badania swe rozszerzył na zespoły dąbrowy podolskiej. K.

R. Kuntze & J. Noskiewicz. Charakterystyka faunistyczna dwu rezerwatów stepowych w południowo-wschodniej Polsce. Ochrona Przyrody, Kraków, 1933, XIII, 125—139.

Długoletnie doświadczenie faunistyczne na Podolu umożliwiło autorom scharakteryzowanie dwu wzgórz (Makutra koło Brodów i Masiok koło Horodenki) na podstawie materiału uzyskanego na kilku wycieczkach jednodniowych. Z obserwacji swych wyciągają też autorowie wskazówki, dotyczące ochrony fauny kserotermicznej obydwu wzgórz, zwłaszcza Masioka.
K.

A. Krasucki. Studja nad niezmiarką *Chlorops pumilionis* Bjerk. Pamiętn. Państw. Inst. Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach. T. XIV. 1933, 1-86, tab. 1-IV.

W obszernej pracy podaje autor szczegółowo rezultaty wieloletnich badań w rozdziałach: 1. zagadnienia, 2. powojny masowy i ich zasięg, 3. rozwój i biologia. W ostatnim rozdziale krótkie zestawienie wyników w 15 punktach; w punkcie szóstym zaznaczonych kilka wskazań profilaktycznych dla walki z szkodnikiem.
K.

J. Urbański. Ważki (*Odonata*) Ludwikowa i terenów przyległych. Prace monograficzne nad przyrodą parku narodowego w Ludwikowie pod Poznaniem. Pozn. Tow. Przyj. Nauk. 1934, 1-52.

W rezerwacie ludwikowskim stwierdził autor pokaźną ilość 47 gatunków Ważek (imagines). Skomplikowane stosunki zoogeograficzne, panujące w tym rzędzie owadów, w przeciwieństwie do innych rzędów, dalyby się może wyjaśnić przez studjum larw, zwłaszcza w rodzinach *Aeschnidae* i *Libellulidae*, których przedstawiciele są znani z odbywania dalekich wędrówek.
K.

K. Myrdzik. Materiały do fauny Chrzaszczy lądowych województwa poznańskiego. Ibidem, 1933, 1-22.

Spis 613 gatunków zebranych w najbliższych okolicach Poznania w r. 1929 (od połowy maja do połowy października), 1930 (wiosną) i 1931 (jesienią). W tem 39 gatunków nowych dla Poznańskiego.
K.

Zdzisław Stuglik. Materiały do poznania fauny motyli Śląska (*Macrolepidoptera*). — Beitrag zur Kenntnis der Lepidopterenfauna Schlesiens. *Macrolepidoptera*. Wydawnictwa Muzeum Śląskiego w Katowicach. Dział III. Nr. 7. Katowice 1934. Str. 1-100. Tabl. I-V.

W rezultacie badań, przeprowadzonych w latach 1930-1933 wymienia autor 710 gatunków, w czem 82 nowych dla fauny Śląska. W zbadanym terenie wyróżnia 4 rejony, posiadające własną fizjognomję faunistyczną. Są to: 1) okolice Ustronia, 2) pogórze Cieszyńskie, 3) okolice Katowic, Mysłowic i Chwałowic, 4) doliny Wisły (pow. pszczyński) i Odry (pow. rybnicki). Rejon 1. (ok. Ustronia) odznacza się bogactwem gatunków górskich. Nowym dla fauny Polski jest *Catocala puerpera* Gion., znaleziony w jednym okazy w okolicach Mysłowic.
N.

J. Prüffer. Próba charakterystyki fauny okolic Częstochowy na podstawie analizy rozmieszczenia motyli w paśmie Jury Krakowsko-Wieluńskiej. — Versuch einer Charakteristik der Fauna der Umgebung von Częstochowa

auf Grund einer Analyse der Verbreitung von Schmetterlingsarten des Jurahöhenzuges von Krakau - Wieluń. Odbitka z dzieła Ziemia Częstochowska.

Porównyując z sobą fauny motyli czterech lepiej zbadanych miejsc Jury Krakowsko-Wieluńskiej t. j. Krakowa, Ojcowa, Częstochowy i Zawiercia, dochodzi autor do wniosku, że okolice Częstochowy mają większą wspólność faunistyczną z okolicami Zawiercia aniżeli z okolicami Krakowa. Wynikiem stwierdzenia takiego stanu faktycznego jest koncepcja o odrębności fauny środkowej części Jury Krakowskiej (okolice między Częstochową a Zawierciem) od fauny południowych jej części, zaznaczającej się w pierwszym rzędzie w urywaniu się ku północy zasięgów pewnych gatunków południowych i górskich. Fauna okolic Ojcowa wykazuje ogromne podobieństwo z fauną okolic leżących na północ od Krakowa. Do powyższych wniosków dochodzi autor drogą wyodrębniania gatunków charakteryzujących wyłącznie faunę każdej z 4 wymienionych miejscowości z osobna i zestawienia gatunków wspólnych dla okolic Częstochowy i Krakowa oraz Częstochowy i Zawiercia. Zakończeniem pracy jest wykaz 824 gatunków motyli znanych z pasma Jury Krakowsko-Wieluńskiej. Należy żałować, że autor nie pokusił się o przedstawienie charakterystyki faunistycznej Jury Krakowskiej na tle fauny lepidopterologicznej całej Polski lub przynajmniej jej ziem południowych.

N.

J. J. Karpiński. Fauna korników puszczy Białowieskiej na tle występujących w puszczy typów drzewostanów. — Zakład Doświadczalny Lasów Państwowych w Warszawie Serja A. Nr. 1. 1933.

Autor stara się przydzielić w faunie korników Białowieży (liczącej 64 gatunków) gatunki do wyróżnianych przez siebie 7 typów drzewostanów. Dochodzi do wniosku, że tylko 2 gatunki (*Carphoborus Chotodkowskii* Spe s s. i *Hylesinus toranio* Fuch s) są ograniczone wyłącznie do pewnych typów drzewostanów. Wszystkie jednak typy drzewostanów dają się scharakteryzować przy pomocy całego zespołu gatunków korników, podobnie jak to czyni fytosocjologia przy pomocy runa leśnego.

R. K.

W. Adolph. Materiały do znajomości fauny pszczół Wileńszczyzny. — Beitrag zur Kenntnis der Bienenfauna von Nordostpolen. Prace Tow. Przyj. Nauk w Wilnie. Wyd. nauk. mat. przyr. T. VIII. 1934.

Autor wymienia 181 gatunków pszczół, zebranych w latach 1927—1932, przeważnie w kolicach Wilna i Trok, podaje tabelę porównawczą zbadanego materiału według miejscowości, opisuje zmiany, jakim ulega fauna pszczół na omawianym terenie w ciągu okresu wegetacyjnego oraz wylicza 40 pospolitszych roślin i gatunki odwiedzających je pszczół. W opracowanym materiale są 2 gatunki nowe dla fauny Polski (*Andrena gelriae* i *A. Blüthgeni*). Szczególnie ważne pod względem zoogeograficznym są stwierdzone przez autora stanowiska dla *Melitturga clavicornis*, *Andrena nythemera*, *Xylocopa valga* i *Megachile bombycina*. Jako ogólną cechę fauny pszczół badanych okolic podaje autor stosunkowo małą liczebność nawet najbar-

dziej pospolitych gatunków; wniosek ten, bezwątpienia błędny, jest prawdopodobnie wynikiem za krótkich obserwacji w terenie. W spisie literatury uderza brak kilku prac Górskiego i Radoszkowskiego, odnoszących się do badanego przez autora obszaru lub do ziem bezpośrednio przyległych.

N.

T. Jaczewski. Note of *Micronecta sulcata* (Signor.). Bulletin de la Société Entomologique de France. 1933.

Autor uzupełnia opis gatunku *Micronecta sulcata* (Signor.), pochodzącego z Madagaskaru, podając rysunek paramerów i 8. odcinka odwłoka.

R. K.

T. Jaczewski. Notes of the Old World Species of *Ochteridae* (*Heteroptera*). Annals and Magazine of Natural History. Ser. 10. Vol. XIII. 1934.

Rewizja rodziny pluskwiaków wodnych *Ochteridae*, z uwzględnieniem budowy aparatu kopulacyjnego, na podstawie materiałów British Museum.

R. K.

T. Jaczewski. On two Species of *Corixidae* from the Himalaya. Ibidem, Vol. XII. 1933.

W materiałach z British Museum autor stwierdził 2 gatunki: *Sigara gebleri* (Fieber) i *Sigara himalayensis* nov. spec.

R. K.

T. Jaczewski. Scientific results of the Cambridge Expedition to the East African Lakes, 1930-1. — 12. Aquatic Heteroptera. 1 Text-figure. Linnean Soc. Journal-Zool. Vol. XXXVIII. 1933.

Praca, oparta na zbadaniu 600 okazów z zachodnio-afrykańskich jezior, zawiera wykaz 22 gatunków, należących do 5 rodzin. Jeden gatunek jest nowy.

N.

R. Kuntze. Über die Verpuppungsweise einiger Parasiten der Kiefernneule (*Panolis flammea* Schiff.). Zeitschr. f. angewandte Entom. XX. 1933.

Autor zbadał biologię zapoczwarczania się *Aphanistes armatus*, *Ichneumon pachymerus* Hart., *I. bilunulatus* Grav. i *Amblyteles vadatorius* Ill. Pierwszy z wymienionych gatunków t. j. *Aphanistes* (podr. *Ophioninae*) zapoczwarcza się w oprzędzie, trzy pozostałe (podr. *Ichneumoninae*) natomiast bez oprzędu.

N.

W. Niesiołowski. *Thais polyxena* (Schiff.) in Polen. Intern. Ent. Zeitschr. Guben, 28 Jhrg., 1934, 391-392.

Podana wiadomość o znalezieniu pow. gatunku w obecnych naszych granicach w postaci gąsienic w Dźwinogrodzie nad Dniestrem.

K.

J. Romaniszyn. Neue Lepidopterenformen. 2 rys. tekst. Zeitschr. Österr. Entom. Vereines 18. Jhrg. Wien, 1933.

Praca zawiera opisy dwu nowych odmian; jedna *Pelurga comitata* (L.) ab. *limbofumata* pochodzi ze zbiorów J. Jarosiewicza z Zaleszczyk, drugą *Pyrausta nubilalis* ab. *fuscalis* wykrył autor w okolicach Strzałkowa.

N.

J. Mikulski. Über zwei interessante Ephemeropteren aus Polen. „Konowia“, Wien, 1934, XIII Bd., H. 1., 47—53, 5 Abbild.

Rozszerzone opisy gatunków, nie znajdujących nigdzie od czasu ich odkrycia: *Heptagenia affinis* Eat. i *Ephemerella mesoleuca* Brau. na podstawie dwu okazów krajowych (Stepań n/Hor. i Bielany k. Warsz.), które zgadzają się w przybliżeniu z oryginalnymi lub późniejszymi opisami.

K.

M. Raciecka. Neue Diagnosen der von J. Dziedzielewicz beschriebenen Trichopterenformen. Ibidem. H. 4, 231—245, Taf. I—II.

Na podstawie materiałów, przechowanych w Muzeum im. Dzieduszyckich, podaje autorka rozszerzone diagnozy 7 gatunków opisanych przez Dziedzielewicza i 2 przez Klapaleka; dalej jednej odmiany i samicy jednego gatunku opisanych przez Dziedzielewicza. Autorka redukuje też rodzaj opisany przez Dziedzielewicza: *Heliconis* i przydziela jedyny krajowy gatunek tegoż do rodzaju *Annitella* Klap., podając rozszerzoną diagnozę ostatniego. — Żałować należy, że przez druk zagranicą nazwiska polskie uległy zniekształceniu; nasze perjodyki są w tak rozległej wymianie z zagranicą, że publikowanie w nich nie naraża już dziś autorów na ztratę ich prac dla wiedzy światowej.

K.

P. Rösler. Beiträge zur Kenntnis der Ameisenfauna von Siebenbürgen und Ungarn. Odbitka bez jakiegokolwiek wzmianki o miejscu publikacji. 1—12, 9 fig. text.

Autor opracowuje w niniejszym przyczynku podgatunki mrówki *Tetramorium caespitum* L. Na stronie 10-ej pisze dosłownie: „68 Jahre nach Mayrs Feststellungen und Funden hat der Zoologe Jaroslav Lomnitzki aus Polen, in Ungarn Formiciden gesammelt. Das Manuskript des mittlerweile verstorbenen Herrn, welches im Besitz des Herrn Dr. Szabó-Patay ist, stand mir zur Verfügung, und ich entnehme ihm folgende Zeilen:“ (następuje cytata 16-wierszowy). W spisie literatury podaje autor: „Lomnitzki: in I. Beitrag zur Ameisenfauna Ungarns“. — Dotyczący rękopis posłał ś. p. Jarosław Łomnicki w 1928 r. panu Szabó-Patay, który przyjął go do druku w wydawnictwie Muzeum Narodowego Węgierskiego. Łomnicki za życia nie urgował, potem słuch zaginął o rękopisie, aż dopiero z publikacji Röslera dowiadujemy się o jego właściwym losie. Takie też m. i. bywają perypetje rękopisów wysyłanych zagranicę.

K.

J. Roubal. Beschreibung zweier neuer Coleopteren nebst Bemerkungen. Folia Zool. et Hydrobiol. Organ d. Syst.-Zool. Inst. u. d. Hydrobiol. Station d. Uniwers. Lettlands. Riga, 1934, Vol. V, 323—325.

Autor wymienia i nazywa nową aberacją gatunku *Necrophorus vespilloides* Hrbst.: f. *strandii* na podstawie okazu zebranego przez siebie w Klewaniu koło Równego.

K.

J. B. Corporaal. Notizen über Palaearktische Cleriden (10-te Mitteilung über Cleriden). Tijdschrift voor Entomologie. Jaarg. 1932, LXXV, 136—140.

Autor rozbiła opisaną przez Trellę aberację gatunku *Trichodes apiarius* L. ab. *suturalis* na dwie aberacje, mianowicie: ab. *apicida* Klug. i ab. *trellai* nom. nov. Korekturę tę przyjął już Trella w jednym ze swych uzupełnień fauny okolic Przemysła. K.

A. Guené. Les entomologistes peints par eux-mêmes précédé d'une courte préface et suivi d'une étude sur une variété nouvelle ainsi que d'un important appendice. Rennes, Imprimeries Oberthur. 1934.

Przedruk niektórych szkiców, ogłoszonych w r. 1842 przez Guené'go; do nich dołączone późniejsze. Nas interesuje appendix, w którym Oberthur kreśli wizerunek sławnego w swoim czasie zbieracza naszego Hr. Jerzego Mniszecha, zięcia pani Hańskiej, oraz dzieje jego zbioru Chrząszczy, w których wielką rolę odgrywał Balzac. Wiadomości w znacznej mierze zaczerpnięto z pism pisarza francuskiego (Listy do cudzoziemki, Ludzka komedia). Zbiór Mniszecha przeszedł w ręce Oberthura. K.

G. Müller. Carabiden-Studien. V. Teil. Koleopterologische Rundschau. Bd. 20., Jg. 1934, 41—62.

Wśród różnych przyczynków do znajomości rodziny *Carabidae* podaje autor opis dwu nowych gatunków z terytorjum Polski: *Dyschirius Makólskii* (z Gocławka pod Warszawą) i *Bembidion pseudoustulatum* (na podstawie okazów z Zaleszczyk i Warszawy); rozdziela polskie okazy *Chlaenius nitidulus* Schrank. na: *nitidulus* Schrank i *Kindermannii* Chaud. oraz podaje z Polski dotychczas niewymienione: *Chlaenius chrysothorax* Kryn. i *Harpalus albanicus* Reitt., oba ostatnie gatunki na podstawie okazów z Podola. Autor otrzymał materiały od inż. J. Makólskiego (Warszawa), który też, jak z tekstu wynika, pierwszy rozpoznał opisane gatunki jako nowe i podał G. Müllerowi ich cechy.

R. K.

Z obcej literatury.

V. I. Gusev i prof. M. N. Rimskij-Korsakov. „Opredelitel povrezdenij lesnych i dekorativnych derevjev i kustarnikov evropejskoj czasti SSSR“. Leningrad, 1934, 430 str., 297 rys., cena 8 rubli.

Powyższy klucz do oznaczania uszkodzeń, a w wielu przypadkach i samych szkodników drzew i krzewów leśnych i ozdobnych części europejskiej Z. S. R. R. przeznaczony jest przede wszystkim do użytku leśników oraz pracowników zatrudnionych w parkach, plantacjach i t. p. Opracowany został on w sposób nader staranny z uwzględnieniem wyników najnowszych badań naukowych i stosowano-naukowych w tej dziedzinie. Układ przyjęli autorowie w porządku alfabetycznym nazw rosyjskich omawianych roślin. Dla każdej rośliny podano następnie klucz do oznaczania spotykanych na